

alebo iní. To, že som odhalil svoj omyl, môže ma naplňovať satisfakciou. Ale čo s nevyvrátiteľnými omylmi tých ostatných, a najmä mocných?!

16. 5. 1983

MOTIV OTEVŘENOSTI U POPPERA

JOSEF CIBULKA, Filozofický ústav SAV, Bratislava

Ve dnech po úmrtí Karla Poppera masmédiá vytrvale opakujú, že Popper byl jedním z nejvlivnějších myslitelů konzervativizmu, že byl kritikem historicizmu a marxizmu.

Pro nesmírnou podnětnost Popperova filosofického díla však je ještě závažnější způsob, jak Popper přistupoval k tomu, co pokládal za pozitivní. V úvodu ke své nejzávažnější knize *Logika bádání* Popper píše, že jakmile se domníváme, že jsme našli řešení, musíme všemi silami bojovat, abychom je vyvrátili.

Podobně jako jiný myslitel liberalizmu, Friedrich von Hayek, vystupoval Popper proti levicové ideologii v době, kdy byla mezi intelektuály módní. Hayek píše, že „obchodníci s použitými myšlenkami“ utlačují tlakem tvorby veřejného mínění v tisku a mediích původní myslitele.

Motiv otevřenosti byl v Popperově působení zcela protichůdný tomu, co Heidegger nazývá nabízejícími se možnostmi anonymního prostředí, co Tolstoj v *Anně Karenině* postihuje obrazem, že Oblonskij měnil názory jako klobouky podle toho, který byl právě v módě.

Popperova metodologická idea falsifikace přináší zcela nové pojetí otevřenosti. Maximálně se otevřít nějaké souvislosti, maximálně proniknout do její hloubky znamená otrást její platností, odhalit její bytostné spojení s jejím protipólem, s protichůdnou, alternativní možností, podobně, jak dnes činí Derridův postoj dekonstrukce. Z hlediska dnešní filosofické současnosti se můžeme na Popperovu metodologii dívat jako na logicko-metodologickou anticipaci Derridovy filosofie dekonstrukce.

Popper neusiloval o spojenectví s trendem analýzy řeči, ač tento trend je stále více metodologickým hegemonem. Vytýkal pracem budujícím metodologii na analýze řeči ztrátu napětí myšlení vůči skutečnosti, nezájem o nejzajímavější gnoseologické problémy.

V zápalu boje proti levicové ideologii Popper psal, že je falešné dívat se na to, co je skutečné, apriori jako na špatné. Vnitřní logika jeho vlastních metodologických intuicí však vede k postoji ještě radikálnější dekonstrukce, než jaké je schopna optika levicové ideologie.

PhDr. Josef Cibulka, CSc.
Filozofický ústav SAV
Klemensova 19
813 64 Bratislava
SR